

Wetenschap en bedrijfsleven versterken elkaar'

Bedrijven financieren ongeveer de helft van het wetenschappelijke onderzoek in Nederland. Ook verzekeraars doen daaraan mee. Goed idee? 'Ja', vindt Roger Laeven, 'want kruisbestuiving levert belangrijke voordelen op.' Edgar du Perron is voorzichtiger en wijst op het gevaar dat de onafhankelijkheid in het geding komt.

**ROGER LAEVEN, HOGLERAAR
VERZEKERINGSECONOMIE AAN DE UVA:**

'Laat ik één ding vooropstellen: als de overheid voldoende geld beschikbaar zou stellen voor wetenschappelijk onderzoek, dan is financiering vanuit het bedrijfsleven helemaal niet nodig. Maar helaas is dat een utopie en is de realiteit anders. In Nederland besteden we nog geen één procent van het bruto binnenlands product aan wetenschappelijk onderzoek. Het is dus wenselijk en misschien zelfs noodzakelijk dat we het bedrijfsleven bij de financiering betrekken. In Nederland is dat nog lang geen gemeengoed. Het zit eenvoudigweg niet in ons systeem en we zien er de voordelen nog onvoldoende van in. Daarnaast is er ook argwaan, want wat als de onafhankelijkheid van de wetenschap in het geding komt? Natuurlijk is dat laatste een zorgpunt, maar je kunt daar duidelijke afspraken over maken. Mijn eigen leerstoel is een gewone leerstoel, maar ik krijg wel additionele gelden vanuit het bedrijfsleven (*de leerstoel van Laeven wordt gesponsord door het Verbond, red.*). Je dacht toch niet dat die bedrijven zich mengen in mijn onderzoeksproces? Dat kan niet en dat gebeurt ook niet.

Ik kom zelf regelmatig in Amerika als gasthoogleraar aan de Princeton Universiteit. Het is daar volstrekt normaal dat leerstoelen puur vanuit private middelen worden gefinancierd. Een inspirerend voorbeeld. Los van het feit dat het goed is als het bedrijfsleven voor extra onderzoeksmiddelen zorgt, is er een ander belangrijk voordeel: meer kruisbestuiving tussen theorie en

praktijk. Het schoolvoorbeeld komt uit de jaren zeventig, toen Nobelprijs-winnend onderzoek begon met een vraag uit het bedrijfsleven: hoe moeten wij derivaten waarderen? Die vraag heeft geleid tot een bloeiend en nuttig vakgebied.

Financiering vanuit het bedrijfsleven legt verder een extra druk op de zogeheten onderzoeksvalorisering. Daarmee bedoel ik dat je kunt onderzoeken wat je wilt, maar dat je ook verantwoordelijk bent om de meerwaarde voor de praktijk of maatschappij te duiden. Kruisbestuiving vind ik in mijn eigen werk zeer relevant. Zo doe ik samen met de Princeton Universiteit onderzoek naar systeemrisico's; een *hot topic*, sinds een aantal banken tijdens de kredietcrisis failliet is gegaan. Overheden bedenken vaak regels voor de hele financiële sector, maar de vraag is of je de sector over één kam kunt scheren. In hoeverre staan traditionele verzekeringsactiviteiten bijvoorbeeld ook bloot aan systeemrisico's? Dat proberen we empirisch vast te stellen. Zo zijn er veel meer onderwerpen waar theorie en praktijk elkaar kunnen versterken. Ik vind financiering vanuit het bedrijfsleven daarom ontzettend relevant. Ik zie nu al dat goede onderzoekers de neiging hebben om naar de VS te gaan, omdat daar ruimere onderzoeksgelden zijn. Misschien chargeer ik nu, maar ik vrees dat als we in Nederland niet die kant opgaan, het op termijn heel moeilijk wordt om de beste onderzoekers in eigen land te houden.' <

FOTOGRAFIE: FRANK KRUGER

‘Onafhankelijke wetenschap staat voorop’

NIETES

EDGAR DU PERRON, HOOGLEERAAR
PRIVAATRECHT AAN DE UVA:

‘Dat het bedrijfsleven aanzienlijk investeert in de wetenschap, is op zichzelf geen rare ontwikkeling; de hoeveelheid “vrij onderzoeksgeld” (geld dat universiteiten naar eigen inzicht mogen besteden) wordt helaas steeds kleiner, dus kijken universiteiten naar andere manieren om hun werk te kunnen voortzetten. Iedere euro die je krijgt, is dan mooi meegenomen. Ik moet je eerlijk zeggen dat ik het liefst elke euro voor vrije wetenschap ontvang, maar ik zie het dilemma tegelijkertijd niet zo zwart-wit. Samenwerking met private partijen kan namelijk ook een kennisvoorsprong opleveren, zeker bij de technische en natuurwetenschappen.

Toch zie ik ook een belangrijk gevaar: de bedreiging van de onafhankelijkheid. Daar zitten twee kanten aan. Allereerst is er een directe bedreiging, bijvoorbeeld als bedrijven geld willen geven en er meteen bij vertellen welke onderzoeksresultaten ze verwachten. Of ze willen de uitkomsten niet publiceren als die niet in hun straatje passen. Zo werkt het natuurlijk niet. Daarnaast is er een indirecte bedreiging en die vind ik eigenlijk nog gevaarlijker. Als een universiteit al een tijd lang geld krijgt van een bedrijf, is het prettig om dat bedrijf te vriend te houden. Dat mechanisme is ontzettend lastig te voorkomen. Over vrienden kun je nou eenmaal minder objectief oordelen ...

Als universiteiten of hoogleraren met een bedrijf in zee gaan, moeten ze zich bewust zijn van deze gevaren, volkomen transparant opereren en de

samenwerking goed organiseren. Zo moet je in het contract het *no strings attached*-principe opnemen, oftewel: wij publiceren de uitkomsten sowieso, of het jullie nou uitkomt of niet. Daarnaast moet je zorgen dat de beeldvorming niet tegen je kan werken. Je kunt nog zo integer zijn, als mensen horen dat een onderzoek over een verzekeringsonderwerp *door* een verzekeraar is gefinancierd, denken ze al snel: hoezo onafhankelijk? Bij het Centrum voor Energievraagstukken aan de UvA hebben we er daarom voor gezorgd dat alle partijen in de markt in een adviesraad zijn vertegenwoordigd; niet alleen de producenten en de overheid, maar óók de consumenten en bedrijfsmatige afnemers.

In de financiële sector is het moeilijker om die consumentenvertegenwoordiging te organiseren. De deskundigen van consumentenorganisaties zijn vaak al overbelast. Vroeger kon je met overheidssubsidie nog wel iets van de grond krijgen, maar dat lukt niet meer. Ook daarom vind ik het goed dat het Amsterdam Centre for Insurance Studies (ACIS), dat wordt gesubsidieerd door het Verbond, wordt geleid door Marc Hendrikse, een onafhankelijke wetenschapper die niet bekendstaat om zijn “verzekeraarsvriendelijkheid”. Daarmee geeft de verzekeringssector het signaal af dat het onafhankelijk onderzoek belangrijk vindt. En uiteindelijk hebben verzekeraars daar alleen maar baat bij, want ook als de uitkomsten slecht zijn, kunnen ze er hun voordeel mee doen.’ <

